

Рис. Базовий інтегральний темповий індекс розвитку ЛП у 2010 р.

За п'ять років поліпшення людського потенціалу відбулося у всіх регіонах України. Найбільше поліпшення ЛП за ці роки було в Закарпатській, Запорізькій, Івано-Франківській, Луганській, Рівненській і Чернівецькій, а найменше – у Волинській, Кіровоградській, Тернопільській, Харківській і Херсонській областях.

Висновки. Незважаючи на значний доробок науковців у дослідженні людського потенціалу, на сьогодні відсутні ефективні методики, які давали б змогу остаточно вирішити проблему оцінювання інтенсивності його розвитку. Запропонований в роботі набір первинних показників, алгоритм розрахунку ланцюгових та базисних інтегральних темпових індексів розвитку ЛП дали змогу оцінити інтенсивність розвитку цього потенціалу в Україні та її регіонах.

Результати розрахунків показали, що людський потенціал в Україні постійно поліпшувався. Найменше таке поліпшення було в 2010 р., а найбільше – в 2009 р. Від 2005 до 2010 рр. ЛП найбільше поліпшився в Закарпатській, Запорізькій, Івано-Франківській, Луганській, Рівненській і Чернівецькій, а найменше – у Волинській, Кіровоградській, Тернопільській, Харківській і Херсонській областях.

Література

1. Злупко С.М. Людський потенціал, зайнятість і соціальний захист населення в Україні : навч. посібн. / С.М. Злупко, Й.І. Радецький. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка. – 2001. – 193 с.
2. Skorupka D. Neural Networks in Risk Management of a Project / D. Skorupka // 2004 AACE International Transaction, (CSC.1.51–CSC.1.57), The Association for the Advancement of Cost Engineering, USA, Washington 2004. – S. 229-234.
3. Приймак В.І. Трудовий потенціал і механізми його реалізації в регіоні : монографія / В.І. Приймак. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. – 383 с.

4. Skorupka D. Identification and Analysis of Risk Indicators of an Increase in Construction Project Costs / D. Skorupka, M. Hastak // Zeszyty Naukowe Politechniki Gdańskiej 602, Budownictwo Ładowe, Nr 59, KILiW PAN. – Krynica 2006. – S. 223-230.

5. Новікова О.Ф. Людський потенціал: механізми збереження та розвитку : монографія / О.Ф. Новікова, О.І. Амоша, В.П. Антоноук та ін. – Донецьк : Вид-во Ін-ту економіки промисловості, 2008. – 468 с.

6. Skorupka D. Identification and Initial Risk Assessment of Construction Projects in Poland / D. Skorupka // Journal of Management in Engineering, July. – 2008. – Vol. 24, No. 3, American Society of Civil Engineers 2008, USA. – S. 120-127.

7. Бактимирова З.З. Безопасность в концепции развития человека / З.З. Бактимирова // Общественные науки и современность. – 2002. – № 6. – С. 135-142.

8. Людський розвиток в Україні: мінімізація соціальних ризиків : кол. наук.-аналіт. монографія / за ред. Е.М. Лібанової. – К. : Вид-во Ін-ту демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, Держкомстат України, 2010. – 496 с.

9. Стефанишин О.В. Людський потенціал економіки України : монографія / О.В. Стефанишин. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2006. – 315 с.

10. Приймак В.І. Регіональні ринки праці України: трансформація та механізми регулювання : монографія / В.І. Приймак. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 256 с.

Приймак В.І., Кицера В.М. Інтенсивність розвитку людського потенціалу регіонів України

Рассмотрен алгоритм расчета первичных и интегральных (базовых и цепных) темповых индексов развития человеческого потенциала. Предложена система первичных показателей, значения которых целесообразно использовать для выполнения экономического анализа. На основании проведенных расчетов исследованы направления и интенсивность развития человеческого потенциала в Украине и её регионах.

Ключевые слова: человеческий потенциал, интенсивность развития человеческого потенциала, регион.

Pryimak V.I., Kicera V.M. The intensity of human development regions of Ukraine

The algorithm for calculating the primary and integral (base and chain) tempo human development indices is considered. System of primary parameters whose values should be used for economic analysis is proposed. On the basis of calculations it is investigated the direction and intensity of human development in Ukraine and its regions.

Keywords: human potential, the intensity of human development, the region.

УДК 336.1(477)

Докторант Н.В. Кузьминчук, канд. екон. наук – НТУ "Харківський політехнічний інститут"

ОПТИМІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ (НА ПРИКЛАДІ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Удосконалено модель оптимізації розподілу бюджетних коштів, яка, на відміну від існуючих, враховує індивідуальний характер функціональної залежності між показниками потенціалу життєзабезпечення населення регіону (ПЖНР) та бюджетними видатками, а також рівень впливу бюджетних видатків на показники ПЖНР, що дасть змогу підвищити загальну ефективність, точність та оперативність прийняття управлінських рішень, зокрема сформулювати пріоритетні напрямки бюджетного фінансування окремих сфер та об'єктів фінансово-бюджетного регулювання.

Ключові слова: бюджетні видатки, оптимізація, розподіл бюджетних коштів, потенціал життєзабезпечення населення регіону.

Постановка проблеми. У сучасних умовах найбільшої уваги у розгляді питань фінансово-бюджетного регулювання потребують видатки бю-

джетів. Бюджетні видатки використовує держава для вирішення пріоритетних завдань соціально-економічного розвитку, тому підвищення результативності їх використання є основою ефективного виконання функцій держави й необхідною умовою для подолання негативних тенденцій, що перешкоджають розвитку економіки України. Особливої актуальності набуває ця задача в умовах обмеженості ресурсів бюджету та необхідності їх ефективного використання. Крім того, на цей час в процесі прийняття управлінських рішень у сфері розподілу бюджетних коштів не сформувалося чіткого та регламентованого підходу. Так, Ц.Г. Огонь у роботі [8, с. 24-25] серед основних проблем із джерелами фінансування бюджетних програм виділяє нерівномірність розподілу бюджетних коштів у часі, просторі й серед розпорядників коштів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми оптимізації напрямків використання бюджетних коштів досліджували такі вчені: Т. Жибер [2], В. Кодацький [5], О. Макаренко та С. Зульфугарова [7], Л. Омелянович [1] та ін. Систематизація дослідження вітчизняних науковців з питань шляхів оптимізації видатків бюджету свідчить, що переважно вони присвячені аналізу структурних та організаційних заходів у цьому напрямку. Однак вважаємо, що значенню та характеру реалізації будь-яких заходів повинно передувати встановлення раціональних кількісних пропорцій розподілу бюджетних коштів.

У цьому напрямі дуже змістовними є дослідження О.І. Макаренко та С.О. Зульфугарової, які під оптимальним розуміють таке розподілення коштів, що дасть змогу досягнути стану, що має мінімально можливі відмінності у досягнутому рівні розвитку регіону, що досліджується, та ідеального регіону – такого стану, коли інтегральний індекс соціально-економічного розвитку регіону буде максимальним [7, с. 38]. Під час розроблення власної моделі оптимізації розподілу бюджетних коштів між напрямками розвитку регіону було використано у загальному вигляді підхід, запропонований С.О. Зульфугаровою (викладено у [3]). Автор обрала систему критеріїв оцінювання ефективності управління регіоном (адитивний та мультиплікативний критерій), з урахуванням яких побудовано модель оптимізації розподілу бюджетних коштів у вигляді двокритеріальної задачі нелінійного програмування. Нелінійне програмування зводиться до побудови моделі залежності між досягнутим рівнем розвитку напрямку бюджетного фінансування та кількістю коштів, необхідних для його збільшення на 0,01. При цьому така залежність має експоненціальний вигляд, що означає, що зростання напрямку розвитку регіону є наслідком приросту обсягу його бюджетного фінансування. Проте наведені у роботі [7] положення є дискусійними з точки зору необхідності проведення аналізу, заснованому на реальній статистичній інформації, та необхідності врахування рівня впливу бюджетних видатків на показники ПЖНР. З огляду на це, **метою роботи** є удосконалення методичного забезпечення оптимізації розподілу бюджетних коштів як основи формування належного рівня життя і добробуту населення, досягнення соціальної справедливості в процесі реалізації фінансово-бюджетного регулювання. Розрахунки виконано на прикладі Харківського регіону.

Основні результати дослідження. Нова модернізаційна стратегія визначила низку базових пріоритетів, які будуть визначати розвиток як соціально-економічного потенціалу (СЕП) регіону, так і окремих його складових. Поліпшення життєзабезпечення населення будь-якої країни створює одночасно умови і для існування суспільства, і для його розвитку. Потенціал життєзабезпечення населення регіону (ПЖНР) становлять ресурси СЕП з точки зору надання можливостей отримання зарплати та доходів від підприємницької діяльності, бюджетні ресурси в частині надання соціальної допомоги та пенсій, а також ресурси бюджетної інфраструктури з точки зору можливостей надання населенню безкоштовних благ. Концепція ПЖНР є інструментом дослідження ресурсів регіону з точки зору їх можливості забезпечувати потреби населення регіону у поточному періоді та в перспективі. Як показує досвід, метою розвитку суспільства повинно стати не нагромадження матеріальних благ, а всебічний розвиток здібностей людини і дедалі повніше задоволення її потреб. Ці явища проявляються у концепції людського розвитку, основна ідея якої полягає в тому, що акцент розвитку переноситься зі збільшення виробництва ВВП на людський капітал. Тому в основу концепції ПЖНР покладено антропоцентричний підхід, який значно розширює можливість вільного вибору людиною реалізації свого потенціалу, тобто власних здібностей у різних сферах діяльності. Причому дохід потрібно розглядати не як кінцеву мету, а як важливий засіб, що дає змогу розширити людський вибір в отриманні освіти, можливостей тривалого й здорового життя, формуванні такого способу життя, який людина вважає найбільш відповідним її розумінню і потребам.

Розвиток ПЖНР забезпечують такі компоненти: фізичний потенціал, потенціал здібностей та знань, майновий потенціал. Для оцінки стану потенціалу життєзабезпечення населення, зокрема окремих його компонент, сформовано систему локальних показників (x_1 – рівень захворюваності населення, який є комплексним показником і враховує такі складові; x_2 – кількість дітей у дитбудинках на 10 тис. осіб; x_3 – рівень оздоровлення та спортивної підготовки, який своєю чергою є комплексним показником і враховує такі складові; x_4 – кількість кв. м, що припадає на особу; x_5 – рівень екологічної безпеки, який є комплексним показником і враховує такі складові; x_6 – освітній рівень населення; x_7 – узагальнений показник відвідування населенням театрів, концертів, музеїв, кіносеансів на 10 тис. осіб; x_8 – рівень оплати праці та підприємницького доходу; x_9 – рівень соціальних виплат з бюджету).

Процес визначення оптимальної структури бюджетних витрат на основі нелінійного/лінійного програмування пропонуємо розподілити на декілька етапів, що наочно зображено на рис. 1.

1 етап: Формування вихідної інформації для моделювання. У дослідженні було запропоновано три компоненти ПЖНР, які представлено відповідними показниками (x_1 – x_9). Цим самим можливо віднести кожен статтю видатків до кожного з дев'яти напрямів. Таким чином у розробленій оптимізаційній моделі буде вирішуватися проблема розподілу коштів не за кожною статтею видатків, а на дев'ять досліджуваних напрямів.

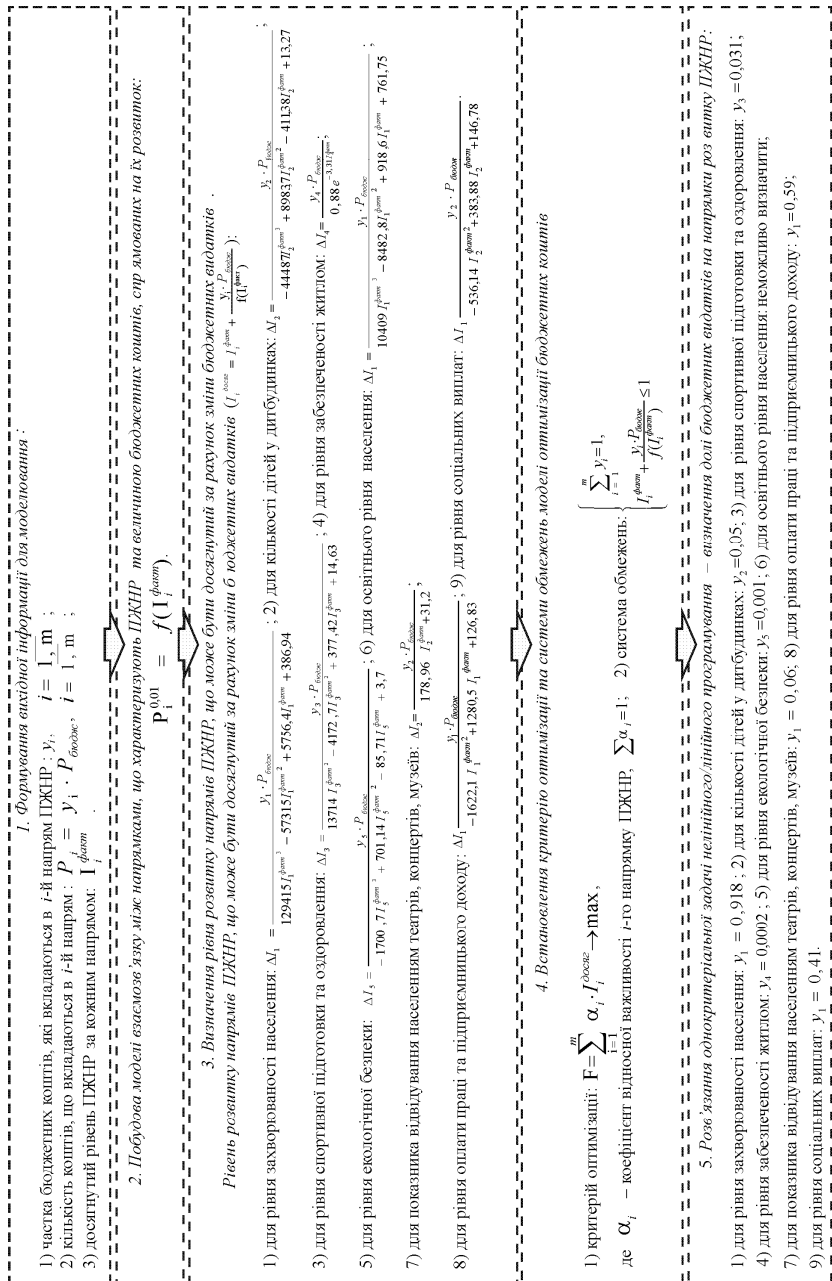

Рис. 1. Етапи процесу визначення оптимальної структури бюджетних витрат на основі нелінійного лінійного програмування

Як змінну модель y_i , $i = \overline{1, m}$ було обрано частку коштів, які вкладаються в i -й напрям розвитку ПЖНР. Таким чином, виникають такі обмеження: $\sum_{i \in S} y_i = 1$ – для напрямів компоненти фізичного потенціалу життєзабезпечення населення регіону; $\sum_{i \in 2} y_i = 1$ – для напрямів компоненти потенціалу здібностей та знань життєзабезпечення населення регіону; $\sum_{i \in 2} y_i = 1$ – для напрямів компоненти майнового потенціалу життєзабезпечення населення регіону.

Кількість коштів, що вкладаються в i -ий напрямок: $P_i = y_i \cdot P_{\text{бюджет}}$, $i = \overline{1, m}$, де $P_{\text{бюджет}}$ – загальний розмір бюджетних коштів, що вкладаються в i -ий напрямок кожної з компонент ПЖНР.

Величина досягнутого рівня розвитку ПЖНР може змінюватися від 0 до 1, причому найбільш високий рівень розвитку вважається, коли $I_i^{\text{факт}} = 1$.

Введемо величину $P_i^{0,01}$, $i = \overline{1, m}$, яка буде означати кількість коштів, необхідних для вкладання в i -й напрямок для того, щоб $I_i^{\text{факт}}$, $i = \overline{1, m}$ збільшився на 0,01. Залежно від досягнутого рівня розвитку ПЖНР, буде змінюватися величина коштів, необхідних для збільшення цього рівня на 0,01, що в загальному вигляді можна описати таким чином:

$$P_i^{0,01} = f(I_i^{\text{факт}}), \quad i = \overline{1, m}. \quad (1)$$

У зв'язку із цим виникає потреба у побудові відповідної функції (моделі).

2 етап: Побудова моделі взаємозв'язку між напрямками, що характеризують ПЖНР та величиною бюджетних коштів, спрямованих на його розвиток. Так, для побудови моделі взаємозв'язку компоненти фізичного потенціалу та кількості бюджетних коштів, необхідних для його зміни на 1 % було використано розраховані дані за аналізований період 2000-2010 рр. Під час проведення відповідних розрахунків статистичні дані з бюджетних витрат було скориговано з урахуванням темпів інфляції [4], що дало змогу визначити їх реальну величину на основі використання методики розрахунку реальної заробітної плати [6].

Внаслідок розрахунків було встановлено, що характер зв'язку між показниками фізичного розвитку та приростом бюджетних коштів на їх фінансування має експоненціальний характер. Це стосується забезпеченості житлом. При цьому, залежність між загальною забезпеченістю житлом та фінансуванням з бюджету на дані цілі мав зворотний характер. Це означає, що вкладання додаткових коштів у цей напрямок фізичного розвитку потенціалу населення не зумовить відповідного його зростання за рахунок саме бюджетних коштів.

Щодо залежності між рівнем захворюваності населення та обсягом його фінансування, то не простежується чіткої позитивної його динаміки внаслідок зростання обсягу бюджетних витратків (характер зв'язку – поліноміальний), і навіть навпаки, за високого рівня захворюваності спостерігається максимальна питома вага витратків на медичне обслуговування. Аналогічна

неоднозначна залежність існує і відносно рівня екологічної безпеки, але досягнення найвищих показників розвитку у цьому напрямку досягнуто за високого рівня фінансування.

Характер залежності між рівнем освіти та кількістю коштів, необхідним для його зміни на 1 % далеко неоднозначний (функція поліноміальна). Насамперед зазначимо, що зростання рівня освіти не супроводжувалося будь-яким значним зростанням видатків, а навіть деяким скороченням. Крім того, за майже однакових значень рівня освіти (у нашому дослідженні вимірювалося кількістю учнів, студентів, аспірантів на 10 тис. осіб населення регіону) були досить неоднакові суми бюджетного фінансування за статтею "Освіта".

Щодо зв'язку між культурним рівнем населення, що виражається у відвідуванні театрів, музеїв, кіносеансів та фінансуванням культури з бюджету, то існує дуже щільна пропорційна залежність між ними. Найбільш достовірний та щільний зв'язок між показниками майнового потенціалу та кількістю бюджетних витрат на його забезпечення може бути описаний за допомогою поліноміальної функції, що підтверджує положення про можливість підвищувати певною мірою майновий потенціал населення за рахунок бюджетного фінансування.

3 етап: визначення рівня розвитку напрямів ПЖНР, що може бути досягнутий за рахунок зміни бюджетних видатків. Відношення величини коштів, вкладених в і-й напрям розвитку фізичного потенціалу і величини коштів, яка зумовить зміну досягнутого рівня розвитку на 0,01 за відповідного розподілення коштів визначається рівнянням:

$$\Delta I_i = \frac{y_i \cdot P_{\text{бюдж}}}{P_i^{0,01}} = \frac{y_i \cdot P_{\text{бюдж}}}{f(I_i^{\text{факт}})}, i = \overline{1, m}, \quad (2)$$

де ΔI_i показує на скільки зміниться $I_i^{\text{факт}}$ за певного розподілу бюджетних коштів.

Досягнутий рівень розвитку ПЖНР з урахуванням його збільшення внаслідок відповідного розподілення коштів буде визначати показник досягнутого рівня розвитку $I_i^{\text{досяг}}$:

$$I_i^{\text{досяг}} = I_i^{\text{факт}} + \Delta I_i, i = \overline{1, m}. \quad (3)$$

Після відповідної підстановки отримаємо таку формулу розрахунку рівня розвитку напрямів ПЖНР, що може бути досягнутий за рахунок зміни бюджетних видатків:

$$I_i^{\text{досяг}} = I_i^{\text{факт}} + \frac{y_i \cdot P_{\text{бюдж}}}{f(I_i^{\text{факт}})}, i = \overline{1, m}. \quad (4)$$

4 етап: встановлення критерію оптимізації та системи обмежень моделі оптимізації бюджетних коштів. Для аналізу можливих критеріїв рівня ПЖНР пропонуємо використовувати зважений адитивний критерій (F). Розрахунок коефіцієнта α_i ґрунтується на двох основних умовах (залежності рівня розвитку ПЖНР від бюджетних видатків): 1) існуючої необхідності підвищення показників за рахунок бюджетних коштів (на основі

графіку середніх значень показника залежно від рівня бюджетних видатків); 2) розрахованого рівня впливу бюджетних видатків на показники ПЖНР (на основі коефіцієнта детермінації).

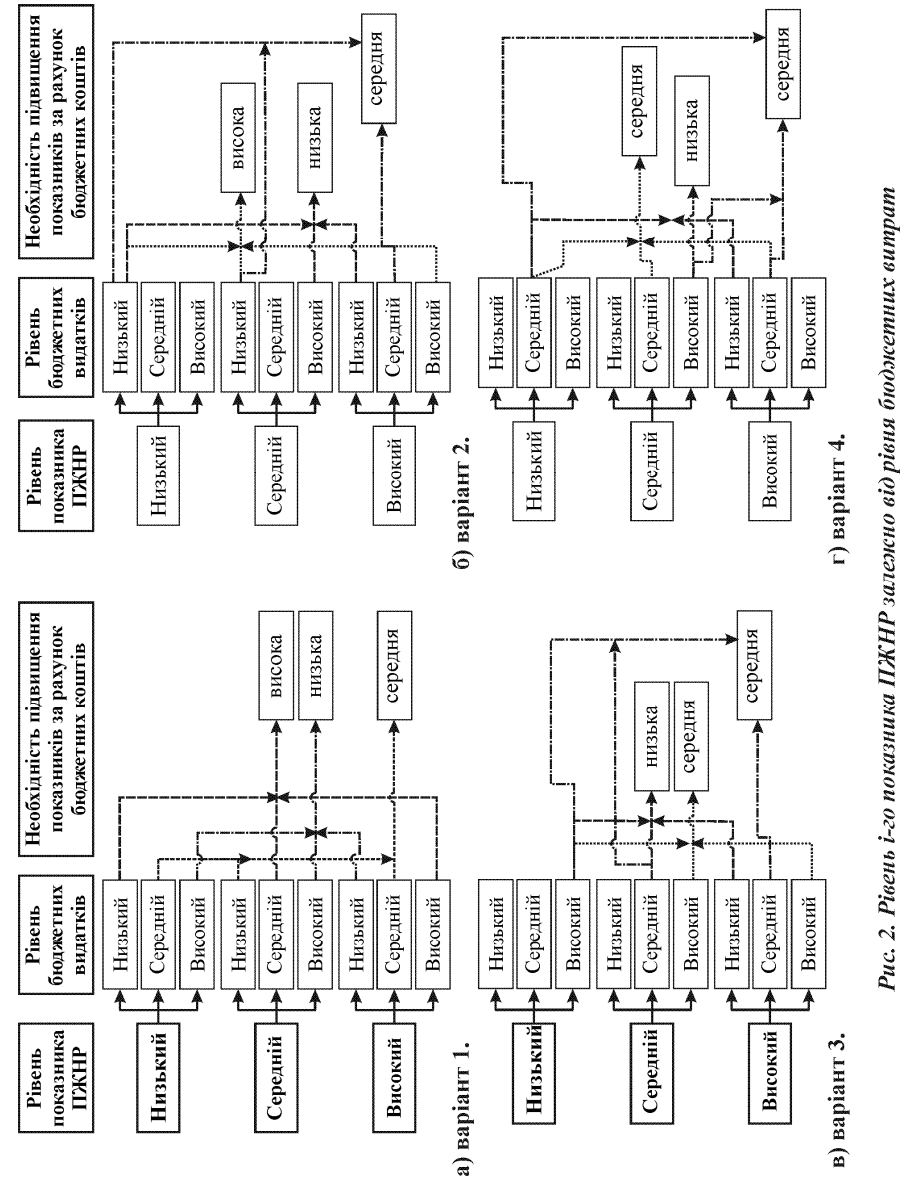

Рис. 2. Рівень і-го показника ПЖНР залежно від рівня бюджетних витрат

Перша умова може бути реалізована таким чином: встановлення необхідності підвищення показників ПЖНР за рахунок бюджетних коштів засновано на такому положенні (табл. 1). Рівень і-го показника, залежно від рівня

бюджетних витрат, наведено на рис. 2 (на рисунках представлені усі можливі комбінації (варіанти)).

Табл. 1. Умови формування необхідності в підвищенні показників ПЖНР

Рівень показника ПЖНР	Рівень бюджетних витратків	Необхідність підвищення показників за рахунок бюджетних коштів
Високий	високий	висока
	середній	середня
	низький	низька
Середній	високий	низька
	середній	висока
	низький	середня
Низький	високий	низька
	середній	середня
	низький	висока

Таким чином, на основі існуючого зв'язку бюджетних витратків та показників ПЖНР було визначено коефіцієнти відносної важливості його напрямів, що наведено у табл. 2.

Табл. 2. Визначення коефіцієнтів відносної важливості напрямів ПЖНР

Параметри значущості	Бали			Показники ПЖНР								
	0,33	0,67	1	x ₁	x ₂	x ₃	x ₄	x ₅	x ₆	x ₇	x ₈	x ₉
Необхідність підвищення показників за рахунок бюджетних коштів (на основі графіка середніх значень показника залежно від рівня бюджетних витратків):												
низька												
середня				0,67	0,67	0,67	0,67	0,67	0,67		0,67	0,67
висока										1		
Рівень впливу бюджетних витратків на показники (на основі коефіцієнта детермінації):												
0-33				0,33		0,33	0,33	0,33	0,33			0,33
34-67											0,67	
68-100					1					1		
Середньоарифметичне значення привласнених балів				0,5	0,84	0,5	0,5	0,5	0,5	1	0,67	0,5
Значущість показників				0,18	0,28	0,18	0,18	0,18	0,33	0,67	0,57	0,43

Джерело: розраховано автором.

Після підстановки у формулу 4 моделей з формул, наведених на рис. 1 (3 етап) та введення обмежень, загальна модель оптимізації розподілення бюджетних коштів набуває вигляду однокритеріальної задачі нелінійного/лінійного програмування:

$$F = \sum_{i=1}^m \alpha_i (I_i^{факт} + \frac{y_i \cdot P_{бюдж}}{f(I_i^{факт})}) \rightarrow \max ; \quad (5)$$

$$I_i^{факт} + \frac{y_i \cdot P_{бюдж}}{f(I_i^{факт})} \leq 1, i = \overline{1, m}; \sum_{i=1}^m y_i = 1. \quad (6)$$

5 етап: розв'язання однокритеріальної задачі нелінійного/лінійного програмування – визначення частки бюджетних витратків на напрямки розвитку ПЖНР. Отримана задача нелінійного/лінійного програмування розв'язується на підставі прогнозних даних на 2012 р. для Харківського регіону. Для розв'язання задачі нелінійного/лінійного програмування позначимо співвідношення:

$$\frac{P_{бюдж}}{f(I_i^{факт})} = \beta_i, i = \overline{1, m}. \quad (7)$$

Запропоновані моделі можна використовувати для визначення структурних співвідношень витратків бюджету на регіональному рівні, що дасть змогу підвищити ефективність використання коштів обласних бюджетів.

Напрямки пріоритетних сфер та об'єктів фінансово-бюджетного регулювання розвитку регіону пропонуємо формувати на основі отриманих результатів. Виходячи з отриманих результатів за моделлю оптимізації бюджетних коштів по Харківському регіону, було сформовано пріоритетні напрямки бюджетного фінансування за кожною компонентою ПЖНР. Порівнюючи отримані оптимальні значення питомої ваги бюджетних коштів на показники фізичного потенціалу, було встановлено, що перерозподіл витратків бюджету доцільно здійснювати у бік: утримання дітей у дитбудинках; забезпечення екологічної безпеки населення; соціального захисту та соціального забезпечення населення.

Серед заходів, як на рівні держави, так і регіонів, важливе значення для оптимізації витратків бюджету мають такі:

- організація державного контролю за використанням бюджетних коштів. Слабкість державного контролю спричиняє розвиток негативних явищ в економіці країни. При цьому, перед тим як виділяти фінансову допомогу регіонам, необхідно спочатку перевірити, як вона використовувалася в минулі періоди. Якщо було неефективне використання фінансової допомоги, то доцільно таким регіонам допомоги не надавати;
- затвердження обґрунтованого та ефективного бюджету. Державний бюджет України "як головний фінансовий план" став віддзеркаленням відповідних поглядів та інтересів, недосконалому менеджменту та відсутності ефективних технологій у прийнятті рішень. Виходячи з цього, затвердження Закону України "Про Державний бюджет" на відповідний бюджетний рік часто стає предметом пошуку компромісних рішень різних політичних сил, а не пошуком оптимальних рішень з метою надання суспільних благ з максимальним рівнем ефективності за наявних ресурсів [5, с. 85-86];
- оптимізація мережі виконавців бюджетних програм для того, щоб на одне завдання припадала мінімальна їх кількість [2, с. 81];
- вдосконалення бюджетного і податкового законодавства стосовно узгодженості тих норм, які забезпечують збалансованість доходної та витаткової частин бюджету та мінімізують кількість внесених змін до діючих законів протягом бюджетного періоду. Оскільки державні витатки носять публічний характер і виникають виключно на підставі нормативно-правових актів, держава повинна мати дієві правові норми та ефективні методи регулювання та управління потоками державних коштів [9, с. 138];
- перехід від бюджетного планування до бюджетного прогнозування на основі досвіду багатьох країн світу (США, Австралії), що надасть змогу поставити

стратегічні цілі та визначити шляхи їх досягнення. Тому, з'явиться можливість виявлення недоліків у бюджетній політиці та їх усунення.

Проведення перелічених заходів (зазначимо, що відповідно до проблем, які виникають у процесі розвитку регіону, та потребують вирішення, перелік заходів можна доповнювати та оновлювати) сприятиме оптимізації бюджетних видатків, дасть змогу розробити та впровадити виважену фінансово-бюджетну політику, в якій буде враховано досвід провідних країн світу, що в кінцевому підсумку надасть змогу сформувати у бюджеті прерогативні статті видатків держави.

Висновки. Отже, обґрунтовано, що обмеженість фінансових ресурсів на державному рівні, відсутність чітко регламентованого порядку розподілу бюджетних коштів зумовлює об'єктивну необхідність встановлення оптимальних кількісних пропорцій їх розподілу. Виходячи з цих міркувань, удосконалено модель оптимізації розподілу бюджетних коштів, яка, на відміну від існуючих, враховує індивідуальний характер функціональної залежності між показниками ПЖНР та бюджетними видатками, а також рівень впливу бюджетних видатків на показники ПЖНР. Перспективи подальших досліджень було спрямовано на формування пріоритетних напрямів бюджетного фінансування, що дало змогу підвищити ефективність прийняття управлінських рішень регіональним органом влади.

Література

1. Бюджетна система : інтегр. навч. комплекс / за ред. Л.О. Омелянович. – Донецьк : Вид-во ДонНУЕТ, 2008. – 237 с.
2. Жибер Т.В. Удосконалення процесу бюджетування в Україні / Т.В. Жибер // Фінанси України : журнал. – 2009. – № 8. – С. 76-81.
3. Зульфугарова С.О. Моделі управління економічним розвитком регіону : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.11 – Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці / С.О. Зульфугарова; Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2010. – 20 с. – укр. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.nbu.gov.ua/ard/2010/10zso-err.zip>. – Назва з титул. екрана.
4. Індекс інфляції в Україні 1991-2011 рр. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.profmeter.com.ua>. – Назва з титул. екрана.
5. Кодацький, В. Щодо питання поліпшення використання державних ресурсів / В. Кодацький // Економіка України : політико-економічний журнал. – 2007. – № 2. – С. 85-87.
6. Кухаревич Е. Методика расчета реальной зарплаты и реальных денежных доходов населения / Е. Кухаревич // Экономическая газета. – № 31(1249) от 21.04.2009. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.neg.by/publication/2009_04_21_11303.html. – Назва з титул. екрана.
7. Макаренко О.І. Модель оптимізації розподілення бюджетних коштів / О.І. Макаренко, С.О. Зульфугарова // Економічна кібернетика. – 2008. – № 1-2(49-50). – С. 38-41.
8. Огонь, Ц.Г. Програмно-цільовий метод та ефективність бюджетних програм / Ц.Г. Огонь // Фінанси України : журнал. – 2009. – № 7. – С. 20-29.
9. Телюк К. Формування та місце видатків державного бюджету в управлінні державними фінансами / К. Телюк // Регіональна економіка : наук.-практ. журнал. – 2006. – № 1. – С. 135-140.

Кузьминчук Н.В. Оптимизация структуры расходов местных бюджетов (на примере Харьковской области)

Усовершенствована модель оптимизации распределения бюджетных средств, которая, в отличие от существующих, учитывает индивидуальный характер функциональной зависимости между показателями потенциала жизнеобеспечения насе-

ления региона (ПЖНР) и бюджетными расходами, а также уровень влияния бюджетных расходов на показатели ПЖНР, что позволит повысить общую эффективность, точность и оперативность принятия управленческих решений, в частности сформировать приоритетные направления бюджетного финансирования отдельных сфер и объектов финансово-бюджетного регулирования.

Ключевые слова: бюджетные расходы, оптимизация, распределение бюджетных средств, потенциал жизнеобеспечения населения региона.

Kuz'minchuk N.V. Optimization of structure of charges of local budgets (on the example of the Kharkiv area)

The model of optimization of distributing of budgetary facilities is improved, which, unlike existing, individual character of functional dependence takes into account between the indexes of potential of life-support of population of region (PLPR) and budgetary charges, and also level of influence of budgetary charges on the indexes of PLPR, that will allow to promote general efficiency, exactness and operationability of acceptance of administrative decisions, in particular to form priority directions of the budgetary financing of separate spheres and objects of the financially-budgetary adjusting.

Keywords: budgetary charges, optimization, distributing of budgetary facilities, potential of life-support of population of region.

УДК 332.122

Доц. Н.Ю. Глинський, канд. екон. наук;
доц. О.Б. Гірна, канд. екон. наук – НУ "Львівська політехніка"

ЗАСТОСУВАННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ КОНЦЕПЦІЇ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ МАЛИХ МІСТ ЛЬВІВСЬКОЇ АГЛОМЕРАЦІЇ

Висвітлено критерії визначення міських агломерацій, здійснено загальну економічну характеристику Львівської агломерації загалом та малих міст, які знаходяться в її межах, зокрема. Визначено основні бар'єри, що перешкоджають використанню можливостей співпраці в рамках агломерації. Сформульовано загальні підходи до застосування концепції маркетингу для підвищення інвестиційної привабливості малих міст Львівської агломерації.

Ключові слова: Львівська агломерація, економічний розвиток, синергійний ефект, комплекс маркетингу.

Постановка проблеми. Агломерування, урбанізація є щораз більш загально застосовуваними термінами для визначення соціально-економічних процесів, що відбуваються в сучасному світі. Цивілізаційний прогрес, котрий значною мірою пов'язується сьогодні із глобалізацією економіки, збільшеною міжгалузевою та просторовою мобільністю капіталу, товарів і людей, щоразу більшою мірою впливає на структуру та динаміку процесів соціально-економічних процесів. Якісно нові процеси у користуванні територією потребують від науки і практики пояснення причинно-наслідкових співвідношень і того, щоб сформулювати правила, які описували б ці процеси. Для опису цих явищ дедалі частіше вживають поняття урбанізації, агломерації, яким часто приписується, залежно від потреб, різноманітні значення. Це породжує багато розбіжності та контрверсій в середовищі науки і практики. Такий стан справ становить мотивацію до глибшого пізнання змін, що стаються, однак інтерпретаційні розбіжності в цьому контексті відіграють роль істотного пізнавального бар'єру.